

Juvan kunnan lausunto Essoten talousarvioesityksestä vuodelle 2022

Etelä-Savon sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymä Essoten hallitus pyytää jäsenkunnilta lausuntoja vuoden 2022 talousarviostaan perussopimuksen 17 § mukaisesti.

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelma laaditaan kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnan ja talouden tavoitteet. Essote-kuntayhtymä loppuu sote-uudistuksen myötä 31.12.2022, joten talousarvioesitys ei sisällä suunnitelmavuosia. Alueen sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen palveluiden tuottamisvastuu siirtyy vuoden 2023 alusta lukien Etelä-Savon hyvinvointialueelle.

Kuntalain mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Sote-uudistuksen voimaantulon mukaisesti sote-kuntayhtymien jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen mahdollisesti kertynyt alijäämä ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Essoten vuoden 2020 tilinpäätöksessä oli kumulatiivista alijäämää noin 3,8 miljoonaa euroa, joka on kertynyt vuonna 2019 erikoissairaanhoidosta.

Talousarviovuosi 2022 on Essote-kuntayhtymän kuudes ja viimeinen toimintavuosi. Talousarviokehityksen lähtökohtana on Essoten neuvottelukunnassa 7.6.2021 käsitellyn talousarvioraamin mukainen 373 miljoonan euron jäsenkuntalaskutusarvio. Lausuttavaksi toimitettuun talousarvioesitykseen on kuitenkin lisätty kuntien laskutusosuuksiin palkkojen harmonisoinnista aiheutuvat lisäkustannukset, yhteensä 17 miljoonaa euroa. Kunnille toimitetussa talousarvioesityksessään Essote on jaksottanut 17 miljoonan euron lisäkustannuksen osin vuodelle 2021 ja osin vuodelle 2022. Vuodelle 2021 esitettävä harmonisoinnin aiheuttama lisäkustannus olisi 3,9 miljoonaa euroa ja 13,1 miljoonaa euroa vuodelle 2022. Täten vuoden 2022 kuntalaskutuksen kokonaissummaksi esitetään 386 miljoonaa euroa.

Essoten kuntalaskutus ja Juva

Juvan kuntalaskutusosuus kesäkuun esityksen mukaisesta 373 miljoonan euron kuntalaskutusosuudesta on noin 29 miljoonaa euroa. Juvan kunnan osuus esitetystä 17 miljoonan euron palkkaharmonisoinnin vuoden 2022 lisäkustannuksesta olisi noin 1,023 miljoonaa euroa, joka nostaisi Juvan vuoden 2022 kokonaislaskutussummaan 30,117 miljoonaan euroon.

Vuodelle 2021 jaksotettavaksi esitetyn palkkaharmonisoinnin lisäkustannuksen osuudeksi on esitetty Juvalle noin 0,35 miljoonaa euroa.

Ilman harmonisointia Juvan kuntalaskutussumma on kasvamassa vuoden 2020 tilinpäätössummaan 27,028 miljoonaa euroa verrattuna 7,64 prosenttia, harmonisoinnin kanssa kasvuprosentti olisi peräti 11,4 prosenttia. Jo talousarvioraamiin sisällytetyllä kesäkuun 2021 mukaisella kuntalaskutusosuudella Juvan vuoden 2022 tuloslaskelma on muodostumassa pahasti alijäämäiseksi. Tämänkin kuntalaskutuksen nousun kattaminen verotuloilla merkitsisi vähintään 1,0 prosenttiyksikön korotusta kuntaveroon, mikä tuskin edes riittäisi. Ilman harmonisointiakin kunnan mahdollisuus turvata myös muut lakisääteiset velvoitteensa ovat haasteelliset.

Kunnan oman toiminnan kustannusten kasvu on ollut viime vuodet erittäin maltillista, jopa supistuvaa. Nykyisellä tulokehityksellä ja sote-kustannusten kasvutahdilla se on ollut välttämätöntä. Kunnalla ei ole taloudellisia mahdollisuuksia selvittää esitetyn suuruisesta sote-kustannusten noususta, ja Eossten talousarvioesitys on niin Juvan kuin kuntayhtymän muidenkin jäsenkuntien taloustilanne huomioiden täysin kohtuuton.

Palkkaharmonisointi esitetyllä tavalla toteutettuna on Essoten jäsenkunnille taloudellisesti täysin mahdoton. Alueen kunnilla ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia kymmenien miljoonien eurojen vuotuisten menoläisäysten rahoittamiseen, etenkin tilanteessa, jossa alueen veroaste on jo valmiiksi maan korkein ja tulokehitys hyvin maltillinen. Sote-kustannuksiin esitetyllä valtavalla kasvulla on huomattava vaikutus koko Etelä-Savon kuntien muutoinkin heikkoon taloudelliseen tilanteeseen, ja esitetyn kaltaiset kuntalaskutussummat ajavat jäsenkunnat talouskriisiin – taikka syventävät sitä entisestään.

Esitetyt palkkaharmonisoinnin jäsenkunnille aiheuttamat lisäkustannukset ovat kestävämmän suuret. Mikäli harmonisointineuvotteluissa päästään sopimukseen, on siitä aiheutuvien kustannusten kattamisen tapahtuttava kesäkuussa esitetyn talousarvioraamin mukaisen laskutussumman sisällä. Lisäkustannuksia raamissa esitetyn kuntalaskutussumman päälle ei hyväksytä. Ylimääräisen harmonisointikustannuksen jaksottamisella eri vuosien välille ei ole kunnan kannan näkökulmasta merkitystä, vaan koko lisäkustannuserään suhtaudutaan kielteisesti sen kohdistumisvuodesta riippumatta.

Sote-kustannukset, hyvinvointialueen ja kuntien rahoitus

Sote-uudistuksen rahoitusmallissa kuntien ja hyvinvointialueiden taloudelliset intressit ovat vastakkaiset. Kuntien rahoitusmalli palkitsee kuntia sote-kustannusten kasvun hillitsemisestä, kun taas hyvinvointialue saa suuremman rahoituksen, mikäli sille siirtyvät sote-kulut kasvavat korkeammiksi vuosina 2021 ja 2022.

Kuntien tulevien vuosien rahoitus jää sitä pienemmäksi, mitä suuremmaksi sote-kustannukset vuosina 2021 ja 2022 kasvavat. Sote-kustannusten merkittävä kasvu tarkoittaa pysyväksi jääviä valtionosuusleikkauksia Essoten jäsenkuntien rahoitukseen vuodesta 2023 lukien.

Sen lisäksi, että talouden kantokykyyn nähden liian suureksi kasvava vuoden 2022 kuntalaskutusosuus tarkoittaisi kunnille vielä entistäkin suurempaa alijäämää kyseiselle vuodelle, johtaisi suuri sote-kustannusten kasvun aiheuttama pysyvä valtionosuusleikkaus erittäin tiukkaan taloustilanteeseen sote-uudistuksen jälkeisinä vuosina.

Sote-uudistuksen rahoitusmallin mukaisen vuoden 2022 tilinpäätöksen perusteella tehtävän tarkastuslaskennan johdosta myös Essoten budjetissa pysyminen on vuonna 2022 äärimmäisen tärkeää. Ristiriitatilanteeseen on pystyttävä löytämään kompromissi, johon molemmat osapuolet pystyvät sitoutumaan. Rahoitusmallin mahdollisesti aiheuttamat leikkaukset kuntien rahoitukseen tarkoittavat käytännössä leikkauspainetta sote-uudistuksen jälkeen kuntien järjestämistä vastuulle jääviin palveluihin. Niitä on jouduttu jo nyt toteuttamaan erittäin maltillisin resurssein, jotta sosiaali- ja terveystalouden kasvavaan kysyntään ja nouseviin kustannuksiin on voitu vastata.

Yhteenveto

Juvan kunta ei hyväksy Essoten talousarviossa esitettyä jäsenkuntalaskutustasoa vuodelle 2022, koska se ylittää täysin kunnan taloudellisen kantokyvyn ja aiheuttaa merkittäviä leikkauksia myös tulevien vuosien rahoitukseen.

Juvan kunta edellyttää Essoten sitoutuvan kesäkuun talousarvioraamissa esitettyyn 373 miljoonan euron kuntalaskutussummaan. Mikäli Essote päätyy toteuttamaan palkkaharmonisointia esittämässään mittakaavassa, on sen aiheuttamat kustannukset kyettävä sisällyttämään tähän laskutuksen maksimitasoon. Mahdollisten valtiolta saatavien avustusten on pienennettävä kuntalaskutussummia vastaavalla euromäärällä.

Tulevan hyvinvointialueen rahoituksen maksimointia jäsenkuntien tulevan rahoituksen kustannuksella ei voida sallia. Essoten on tiedostettava oman taloudenpitonsa huomattavan suuret vaikutukset jäsenkuntiensa nykyiseen ja tulevaan taloustilanteeseen sekä kannettava vastuunsa jäsenkuntiensa taloudellisten selviämismahdollisuuksien säilyttämisestä myös sote-uudistuksen jälkeisinä vuosina.

Juvalla, 8.11.2021

Mervi Simoska
Kunnanjohtaja

Antti Kinnunen
Hallintojohtaja